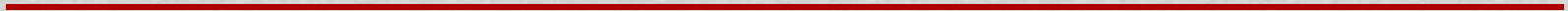
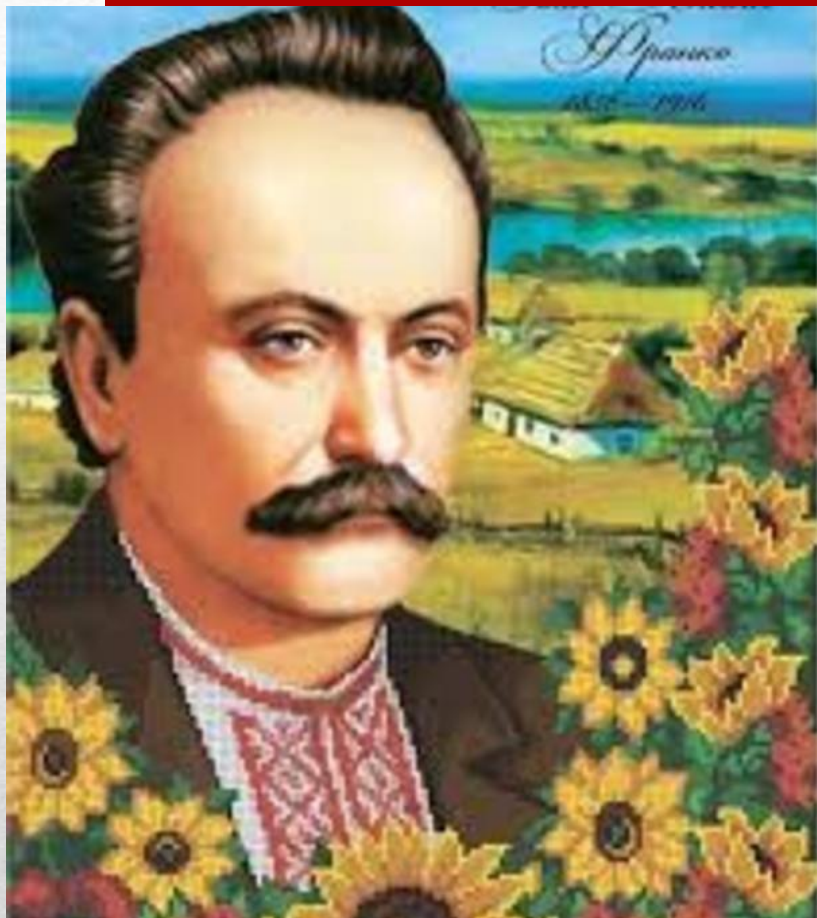

Іван Франко

Життя і творчість

Іван Якович Франко

(27 серпня 1856 –
28 травня 1916)

Хто такий Іван Франко?

- український поет, прозаїк, драматург;
- публіцист, перекладач, літературний критик;
- вчений-літературознавець і мовознавець,
- фольклорист, етнограф;
- громадський і політичний діяч.

А ще людина цікава та неординарна: «титан праці», «Академія в одній особі»!

Худ. В. Савін. Портрет Івана Франка. 1956 р.

Життєве кредо

«...Вихований у твердій школі, я змалку засвоїв собі дві заповіді. Перша - це власне почуття обов'язку, а друга - то потреба ненастанної праці... пізніше пізнав, що й нам усім як нації ніщо не прийде задармо, що нам ні від кого ніякої ласки не надіятися. Тільки те, що здобудемо своєю працею, це справді буде наше здобуття»

Іван Франко

Франкознавці кажуть:
*«Франко – велетенське море, а
кожен дослідник лише ходить
його берегом».*

* Дослідникам відомі понад
6000 творів І. Франка!

* Зібрання творів І. Франка
видано (за радянських часів) у
50 томах, але багато праць
залишилися
неопублікованими, передовсім з
ідеологічних міркувань.

* Нині науковці в Україні
готують зібрання творів І.
Франка у **100 томах!**

Худ. Іван Труш. Портрет Івана
Франка. 1940.

Львівський державний музей І.
Франка

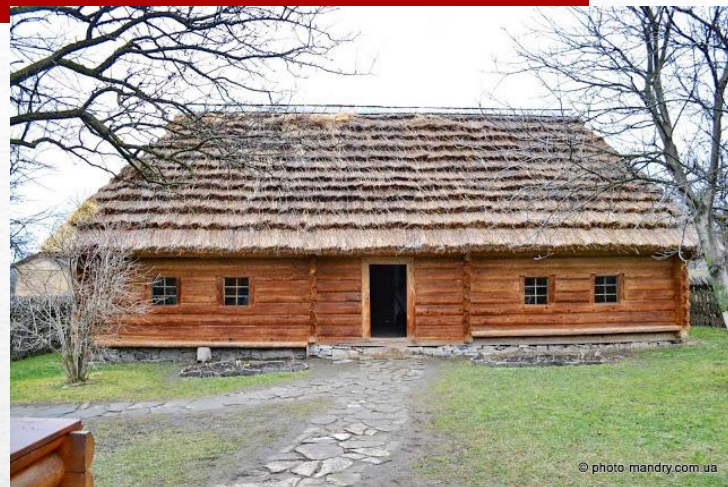
Нагуєвичі

Державний історико-культурний заповідник Нагуєвичі

Хрест, викуваний батьком І. Франка, в честь скасування кріпацтва у 1848 р. На другому плані – музей І.Франка

Хата Каменяра

Друга кімната у хаті Франка

І.Франко **народився с. Нагуєвичі** (нині Дрогобицького району Львівської області) **27 травня 1856 р.** в родині Якова Франка і Марії Кульчицької.

Батьки Івана:

Батько – Яків Франко – сільський коваль; неписьменна, але від природи розумна людина, за що його поважали і любили селяни і сходилися до кузні послухати поради Яця-ковалю. Помер, коли Іванові було 9 років. Мати вийшла заміж вдруге – вітчимом став **Гринь Гаврилик**.

Мати – Марія Кульчицька – походила із зубожілого українського шляхетського роду Кульчицьких, гербу Сас, була гордої вдачі й на 33 роки молодша за чоловіка. Померла, коли сину було 16 років.

Іван Франко, учень 3-го класу Дрогобицької гімназії (із групового фото 1870 р.)

У кузні

Худ. Л. Левицький. «Малий Іван Франко у батьковій кузні».

Малий Івась любив бувати у батьковій кузні; про це напише в оповіданні «У кузні»:

“На дні моїх споминів і досі горить той маленький, але міцний вогонь... Се огонь у кузні мого батька. І мені здається, що запас його я взяв дитиною в свою душу та далеку мандрівку життя. І що він не погас і досі”.

(Про дитинство серед підкарпатської природи говорить в оповіданнях «Малий Мирон», «Під оборогом»).

Освіта

Відбудована школа в с. Ясениця-Сільна, де колись навчався І. Франко

1) Початкова школа в сусідньому селі – Ясениця-Сільна (1862-1864), де оволодів трьома мовами: українською, німецькою, польською.

1) Будинок колишньої Нормальної школи при василіанському монастирі; 2) Пам'ятна таблиця Іванові Франку
2) Нормальна школа в Дрогобичі (1864-1867).

Колишня гімназія, в якій навчався І.Франко, а зараз – головний корпус ДДПУ – Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка

3) Дрогобицька гімназія (1867-1875); коли навчався, жив у далекої родички Кошицької, в столярні, нерідко спав у трунах; про це написав у творі «**У столярні**».

- Ще в гімназії І. Франко **проявив феноменальні здібності**: міг майже дослівно повторити товаришам годинну лекцію вчителя, знав напам'ять усього “Кобзаря”, домашні завдання з польської мови нерідко виконував у поетичній формі;
- у гімназії - **став найкращим учнем**; та мусив заробляти на життя (давав платні уроки з математики, іноземної, історії);
- **зібрав чималу бібліотеку** – майже 500 книжок;
- **написав перший вірш** (у 15 років) - **«На Великдень 1871 року»**, присвячений батькові;
- у 1874 р. (у 18 років) були **надруковані перші ранні вірші** – **«Моя пісня» і «Народна пісня»** – під псевдонімом Джеджалик.

Іван серед учнів 3-го класу Дрогобицької гімназії (в другому ряду – перший зліва)

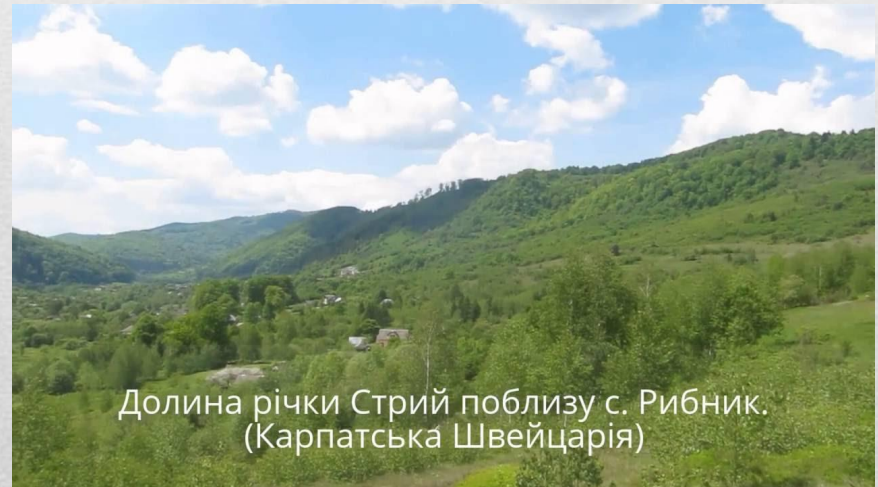
І.Франко (з книгою) серед товаришів після закінчення гімназії. 1874 р. З фондів ЦДКФФА України ім. Г.С.Пшеничного

Перші фольклорні подорожі Карпатами

- Влітку 1874 р. І. Франко (в 17-18 років), подорожуючи по карпатських селах (Синьєвидне, Бубнища, Тисове, Мізунь, Лолин...), робить фольклорні записи, класифікує їх...
- Згодом за матеріалами мандрівок написав **вірш «Коляда»** та свою першу велику **повість «Петрії та Довбушуки»...**
- Пізніше І. Франко багато подорожував Рожнятівщиною, Скільщиною, Тухольщиною, Стрийщиною.

Тухольська долина у Карпатах

Вища освіта

4) Львівський університет

Пам'ятник І.Франку
навпроти центрального
входу університету

- 1875 р. – закінчивши Дрогобицьку гімназію з похвальним свідоцтвом зрілості, І. Франко вступив до Львівського університету на філософський факультет.
- Тут він співпрацює зі студентським журналом **«Друг»**, друкуючи в ньому свої нові переклади, вірші, літературно-критичні розвідки, публіцистичні праці.
- Юнак впливається в суспільно-політичне життя, навколо нього гуртується патріотично налаштована молодь.
- Франко і у Львівському університеті виявив свої здібності і вже з січня 1876 року почав одержувати стипендію в розмірі 210 злотих, а також, як найталановитіший студент, був звільнений від оплати за навчання.

Спогади сучасників

І. Франко був середнім на зріст, худорлявим юнаком з рудуватою, кучерявою чуприною, високим чолом, ясними очима, з рішучим виразом обличчя, з дуже привабливою, захоплюючою манерою вести розмову. Серед товаришів вирізнявся ще й тим, що все вмів робити надзвичайно швидко. Швидко писав, швидко читав, швидко орієнтувався у різних ситуаціях. Читав усе, що потрапляло до рук. Без книжки під пахвою рідко коли його можна було зустріти на вулиці.

Фото 1875 р., 19 років, студент

Фольклорні мандрівки по Галичині

Юний Іван Франко вирішив присвятити своє життя боротьбі за кращу долю рідного народу, служінню українській літературі і культурі.

Разом з товаришами він здійснює **кілька мандрівок по Галичині**. У Бориславі він бачить, в яких страшних умовах працюють і живуть робітники на нафтових промислах, нелюдську експлуатацію, тяжкі злидні, темноту, бачить і наростання протесту, народного гніву і ненависті до визискувачів.

На матеріалі цих вражень він пише і друкує кілька образків про життя робітників бориславських нафтопромислів, об'єднавши їх спільною назвою **"Борислав. Картини з життя підгірського народу."**

І. Франко – студент університету – серед своїх товаришів, з Я. Рошкевичем та І. Погорецьким. 1875 р.

В університетські роки

І. Франко у студентському гуртку

- З 1875 р. у Львівському університеті вивчив насамперед класичну філологію та українську мову й літературу;
- брав участь у діяльності студентського громадсько-культурного товариства москвофільської орієнтації «Академический кружок»;

- був бібліотекарем товариства (перечитав всю його літературу – кілька тисяч томів), надрукував свої перші твори у виданні «кружка» – **журналі «Друг»** (з 1874) і ввійшов до складу редакції;
- під впливом листів М. Драгоманова перейшов на радикально зорієнтовані позиції;
- у 1877 р. (на другому році навчання) за громадсько-політичну діяльність, яку було кваліфіковано як соціалістичну пропаганду, був **ув'язнений** австрійською владою;
- внаслідок першого арешту змушений був **перервати навчання** в університеті;
- у 1878-1879 – відновив навчання, прослухавши 7 семестрів, а більше колегія професорів **не дозволила** тут навчатися.

Чернівецький національний
університет ім. Юрія Федьковича

* У 35 років Франко вважався найперспективнішим ученим в Галичині в галузях філософії, політекономії, етнографії, фольклористики.

* **Повну вищу освіту** І.Франко завершив у **1890-1891**, навчаючись у Чернівецькому університеті 8-й семестр, склав усі необхідні екзамени й **одержав атестат**, без якого не міг бути допущений до докторського іспиту.

Віденський університет – Uni Wien

* Маючи намір **стати професором** Львівського університету, І.Франко у **1893** р. у Віденському університеті під керівництвом відомого славіста В. Ягича **захистив дисертацію** *“Варлаам і Йоасаф, старохристиянський духовний роман і його літературна історія”* і **1 липня 1893** року здобув **учений ступінь доктора філософії** і отримав **диплом доктора філософії**.

Посада в університеті?

* **1993-1995.** Маючи вчений ступінь, Іван Якович робить спробу дістати **посаду доцента** у Львівському університеті. За багатством знань йому немає в цей час рівного не тільки в Галичині, а й в Україні. Та австрійський уряд **не допустив** його до університетської кафедри, боючись впливу на молодь його демократичної творчості.

* *"Прийдеться знову жити без надії на завтра"*, - писав після цієї відмови письменник, перебуваючи в тяжкій матеріальній скруті, ще й до того видаючи власним коштом науковий журнал "Життє і слово", бо письменнику і вченому потрібен був свій друкований орган.

Пробна лекція Івана Франка у Львівському університеті в 1995 р.
Худ. І. Гуторов, 1950 р.

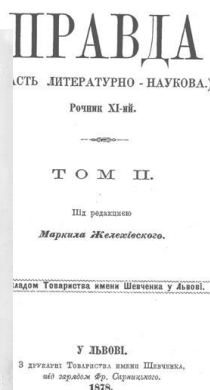
* Інавгураційна (вступна, пробна) лекція «Наймичка» Т. Шевченка, яку прочитав І.Франко, вразила всіх присутніх науковою глибиною.

* У безвиході письменник ціле десятиліття (1887-1897) мусив працювати **журналістом** та ще й у чужомовних польських та австрійських виданнях (**«...в наймах у сусідів»**).

Журналістська та публіцистична діяльність

У 1870-1880-х рр. І.Франко провадив активну журналістську та публіцистичну діяльність і **видавав:**

- разом із М. Павликом - журнал **«Громадський друг»** (вийшло тільки 2 номери) та альманахи **«Дзвін»** і **«Молот»** (усі 1878);
- спільно із І. Белеєм – журнал **«Світ»** (1881-1882);
- із гуртком львівського студентства – молодіжний журнал **«Товариш»** (1888).

Співпрацював також у виданнях **українських народовців:**

- газеті «Діло» (1883-1886);
- жур. «Зоря» (у 1883 -1886) та
- жур. «Правда» (1888);
- багатьох польських та австрійських часописах.

Зневірившись у співпраці з галицькими народовцями, Франко спільно з діячами «Старої Громади» пробував заснувати власний незалежний орган - **«Поступ»**. З цією метою двічі їздив до Києва - 1885 і 1886 року, зустрічався з громадсько-культурними діячами (М. Лисенком, М. Старицьким, П. Житецьким та ін.). Тоді-таки познайомився і зі своєю майбутньою дружиною **Ольгою Хоружинською**.

Громадська і письменницька діяльність

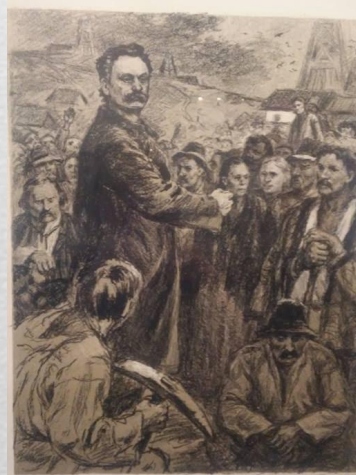
* 1876 року виходить перша поетична **збірка Франка "Баляди і розкази"**.

* Іван Франко зв'язується з польськими революціонерами, разом з товаришами поширює заборонені в Австро-Угорщині книжки та журнали, перекладає українською мовою твори російських письменників – М. Чернишевського, М. Салтикова-Щедріна.

* У той час уми передових діячів Європи заповнили новомодні соціалістичні ідеї, які, здавалося, дадуть свободу та щастя людині й нації. Молоді галичани підтримували ці ідеї. Та Франкові це захоплення **обійшлося аж надто дорого!**

“Іван Франко серед селян”.
Ю.Сиротенко. Естамп.
Краєзнавчий музей, м.Калуш

“Виступ І.Франка на мітингу”.
Е. Тригуб. Естамп. Краєзнавчий музей, м. Калуш. Естампи зібрані братом І.Франка – Онуфрієм.

Арешти Івана Франка

- 1) **Червень 1877** – ув'язнення за соціалістичну пропаганду, провів 9 місяців із злочинцями у тюремній камері;
- 2) **березень 1880** – в коломийській тюрмі 3 місяці, звинуватили у підбуренні селян проти «законного порядку»;
- 3) **серпень 1889** – 3-й арешт; 2 місяці ув'язнення; звинувачення у тому, ніби він агітував за відрив Галичини від Австро-Угорщини (пізніше – у 1895, 1897, 1898 рр. власті перешкодили І. Франку балотуватися до парламенту).

Проте ні арешти, ні тюрми, ні злидні не зламали Івана Франка.

Кадр із фільму. Смольський Г.С.
Фотокопія картини «Арешт Франка». 1966 р. ЦДАМЛМ України (з архівів Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтва України).

І. Франко про арешти і ув'язнення

Перше ув'язнення вплинуло на долю, на кар'єру, на вибрану в житті дорогу. *"... ми були студенти філософії, числили на педагогічну кар'єру, а тепер мусили попрощатися з нею і добиватися хліба наразі журналістикою"*, - писав Франко.

Івана Франка позбавили стипендії, а це для круглого сироти означало позбавлення можливості навчатися. Він змушений був залишити навчання.

Особливо боляче переживав юнак можливість втрати найдорожчої людини – нареченої **Ольги Рошкевич**, батько якої заборонив їй навіть думати про Івана Франка, а йому рішуче відмовив у згоді на їх одруження.

Про друге ув'язнення І.Франко згадує: *"Нас тримали три місяці і пустили, а мене спеціально, яко не належачого до цього повіту, велено було відставити під ескортом поліцейських на місце уродження. Цей транспорт по поліцейських арештах в Коломиї, Станіславові, Стрию і Дрогобичі належить до найтяжчих моментів в моїм життю"*. Вітчим тяжко переніс сором, який звалився на його голову через пасинка, але не змінив свого доброго ставлення до Івана.

Зі спогадів про третє ув'язнення: *"Мене самого тюрма сим разом страшно придавила. Я думав, що зійду з ума, хоч часом не знав, що мене так болить. У казні я цілими днями ні до кого не говорив і слова"*. За 3 місяці в тюрмі поет написав оповідання "До світла!" і 49 сонетів.

«Тричі мені являлася любов»

Ольга Рошкевич – “Одна несміла, як лілея біла...”

Першим сильним почуттям юного Франка було кохання до Ольги: «Ще в гімназії я влюбився був у дочку одного руського попа Ольгу Рошкевич... Наша любов тяглася 10 літ, батьки зразу були прихильні мені, надіючись, що я зроблю блискучу кар'єру, але по моїм процесі 1878-1879 р. заборонили мені бувати в своїм домі, а в 1880 р. присилювали панну вийти заміж за іншого... Се був для мене важкий удар...»

Попри заборону зустрічатись, Іван та Ольга ще протягом 10 років через друзів листувалися. Ользі Рошкевич він присвятив поезію “Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі, незгоєні рани, невтішні жалі...” Її останнім проханням було, щоб листа від поета поклали їй у труну, під голову, - як найдорожчий скарб її життя.

Юзефа Дзвонковська – “З'явилась друга – гордая княгиня...”

«...Я хотів женитися з нею, та вона, чуючи в собі початки сухіт, відправила мене і в кілька рік пізніше вмерла як народна вчителька...» Дослідники вважають, що це портрет саме Юзі (робота художника М. Рейзнера) – єдине зображення дівчини, що збереглося; поет купив цей портрет і тримав над робочим столом у своєму кабінеті.

Целіна Журовська – “Явилась третя – жінчина чи звір?”

Син поета Тарас Франко у спогадах “Про батька” писав: “Пізнався Іван Франко з Целіною Журовською, заміж за Зигмунтовською, ще в Дрогобичі, коли та сиділа при поштовім віконці... Франко почував себе несміливим, ні постаттю, ні красою не міг їй заімпонувати, його розуму дівчина не бачила, творів не знала і не його слави бажала, а маєтку, якого у Франка не було... Целіна вийшла заміж за поліційного комісара, мала з ним двоє дітей...”

(Зверху – малюнок невідомого художника; фото внизу – Целіна Зигмунтовська, 1896 р.)

І. Франко, розповівши про свої почуття, зауважив, що тільки “після сього... буде зрозуміла п’єска «Тричі мені являлася любов» у «Зів’ялім листі»”.

Ольга Хоружинська – майбутня дружина Івана Франка; фото 1880-х років (роки життя: 1864-1941).

Родинне життя Франків

І.Франко з дружиною. Фото 1886 р., в день одруження.

Діти І.Франка; фото 1902 р. Зліва направо: Тарас, Андрій, Петро, Анна.

І. Франко з дружиною Ольгою та дітьми.

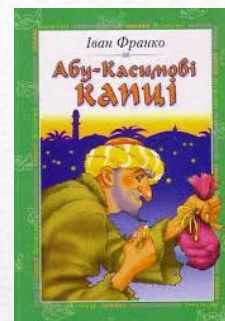
І.Франко писав у листі до А.Кримського: «...Я одружився без любові, а з доктрини, що треба одружитися з українкою (себто дівчиною зі Східної України, а не з галичанкою), ...судженої конем не об'їдеш». Вірш “Моїй дружині” - “Спасибі тобі, моє Сонечко” - написав менш як через рік після весілля. Проте родинне життя Франків було нелегким. У львівському середовищі Ольга так і залишилася чужою (хоч і вивчила українську мову), часто її називали «москалькою», «малороскою». Постійні нестатки, тяжка непродуктивна праця й негаразди озлобили Ольгу й поступово призвели до тяжкої нервової недуги, особливо після смерті первістка Андрія в 1913 р. (помер від епілепсії у 26 років).

Поетичні збірки І.Франка:

- 1) «Баляди і розкази» – 1876 р.;
- 2) «З вершин і низин» - 1887 р., 1893 – 2-е видання;
- 3) «Зів'яле листя» - 1896 р., 1911 – 2-е видання;
- 4) «Мій Ізмарагд» - 1897 р.;
- 5) «Із днів журби» – 1900 р.;
- 6) «Semper tiro!» («Завжди учень!») – 1906 р.;
- 7) «Давнє й нове» – 1911 р.;
- 8) «Із літ моєї молодості» – 1914 р.

Поеми Івана Франка:

Найвідоміші поеми:

- «Панські жарти»;
- «Лис Микита»;
- «Абу-Касимові капці»;
- «Смерть Каїна»;
- «Похорон»;
- «Іван Вишенський»;
- «Страшний суд»...

Збірка «Поеми» – 1899 р.

Вершина епічної лірики – поема
«Мойсей» - 1905 р.

Проза Івана Франка

Проза І. Франка є своєрідним переходом від реалістичної прози другої половини ХІХ ст. (І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний та ін.) до модерністської прози початку ХХ ст. (М. Коцюбинський, Леся Українка, О. Кобилянська та ін.)

Мала проза:

Оповідання:

- «Ріпник»;
- «Добрий заробок»;
- «Мій злочин»...

Є твори з добре розробленим сюжетом:

- «Сойчине крило»;
- «Маніпулянтка»...

Збірка оповідань – «**У поті чола**»
- 1890 р.

Велика проза:

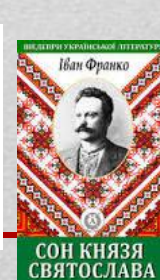
Повісті: «Борислав сміється» - 1882, «Boa constrictor» (“Змій полоз”) – 1878, “Захар Беркут” – 1882 та ін.

Романи: «Лель і Полель» – 1887, «Перехресні стежки» – 1900, «Великий шум» - 1907 та ін.

Драматургія

Драма «**Украдене щастя**» - 1891-1893, вийшла 1893; комедії «**Рябина**» – 1886, нова редакція 1893, «**Учитель**» – 1894; віршовані драми «**Сон князя Святослава**» і «**Кам'яна душа**»

Кандидат на посла до австрійського парламенту?

* Трудящі Галичини і Радикальна Партія тричі (**1895, 1897, 1898**) висували І. Франка кандидатом на посла до австрійського парламенту. Він використовує передвиборчі зібрання **для пропаганди прогресивних ідей** серед народу.

* Але **антиукраїнські сили** (австрійські власті й польські шовіністи), удаючись до провокацій і насильства, домоглися того, що кандидатура Івана Франка, «неблагонадійного хлопського» кандидата, не пройшла на посла до парламенту.

* Найдраматичнішим був **1897** рік – внаслідок постійних цькувань, перевтоми, скрути Франко захворів і майже втратив зір.

* І. Франко не випустив з рук пера, не зігнувся перед ворожими нападами. Він продовжує плідно й невтомно працювати.

І. Франко. «Ой вибрали хруні посла за бочки пива»

Напередодні виборів до австрійського парламенту. Естамп. Краєзнавчий музей. м. Калуш.

Участь у Науковому товаристві ім. Шевченка (НТШ)

- 1899 - Франко був **дійсним** і з
- 1904 - **почесним членом** НТШ.

Систематично працював в **історико-філософській** («історично-філософській») секції НТШ, яку заснували члени Товариства 11 травня 1893 р. Однак не обходив увагою також і математично-природописно-лікарську секцію НТШ, утворену у тому ж році.

- був причетним до створення **допоміжних наукових установ** НТШ: музею, бібліотеки, Бібліографічного бюро, а також «Академічного дому», формування добродійних фондів НТШ, яке запровадило і **стипендіальний фонд** ім. І. Франка в сумі 2000 австрійських крон.

НТШ – Наукове товариство імені Шевченка; засноване 1873 р. у Львові.
Епоха Грушевського –1897 - 1913

Підтримував стратегічну ідею створення **резервного академічного фонду** з метою в майбутньому забезпечити наукові видавництва Товариства і «утворити дотацію для переміни його в українсько-руську Академію наук».

За матеріалами – у світ подорожей

- І. Франко завжди був активним організатором цих постійних мандрівок, збирачем фольклорних і етнографічних матеріалів (колядок, приповідок, заклинань, оповідань про опришків, легенд, казок...).
- Провів численні дослідження українських пісень, написав низку теоретичних праць з етнології та етнографії, які в наш час мають чимале наукове й історичне значення.
- Взагалі І. Франко все своє життя здійснював етнографічні подорожі: 1876, 1883-1886 – 6 мандрівок, 1888, 1899, з 1901 – мандрівки в Криворівню («українські Афіни» – за словами В. Гнатюка).

Село Криворівня. Криворівня знаходиться у вигину річки Чорний Черемош. Лінія берегів річки у цьому місці має зигзагоподібний характер, в той час як ділянка землі, витягнута уздовж берега, досить рівна. Такий каламбур і вийшов: «крива» і «рівна» – Криворівня.

Сюди щорічно приїжджав І. Франко. Мав тут будинок і М. Грушевський. В. Гнатюк перетворив Криворівню в “літню столицю української культури”. Приїздили сюди М. Коцюбинський, Леся Українка, В. Стефаник, О. Кобилянська, М. Драгоманов, С. Параджанов та багато ін.

Нагорода за етнографічну роботу

- За велику й плідну працю в галузі етнографії та краєзнавства І. Франко в **1902** р. став **членом Віденського етнографічного товариства**, а в **1907** р. – **радником музею у Відні**.
- Отже, І. Франко заклав теоретичне підґрунтя висунутої членами "Руської трійці" **ідеї необхідності краєзнавства** для освіти й виховання народу.
- Своєю активною науково-краєзнавчою й організаційно-мандрівницькою діяльністю він помітно стимулював **розвиток туризму й краєзнавства** в Галичині й **використовував їх в освіті й вихованні української молоді**.

«Руська трійця» - Маркіян Шашкевич, Яків Головацький, Іван Вагилевич

Слава поета

- * На початку ХХ ст. ім'я І. Франка стало відоме **далеко за межами Галичини**:
 - його твори **перекладаються** російською, польською, німецькою мовами;
 - він **спілкується** з видатними діячами української літератури і культури – Оленою Пчілкою, М.Коцюбинським, Лесею Українкою, В.Стефаником, О.Кобилянською, М.Лисенком, з російськими, польськими, німецькими вченими;
 - **"Академія в одній особі"** - називали його сучасники, відзначаючи, до того ж, володіння **чотирнадцятьма** мовами.

Будинок І.Франка у Львові (вул. І.Франка, 152), у якому він з родиною мешкав у 1902-1916 рр. (зараз це меморіальний музей письменника).

- * Письменник встигає побудувати хату, посадити грушу, порибалити, позбирати гриби...
- * 1905 р. його обирають **членом Чеського наукового товариства**;
- * 1906 р. **Харківський університет** приймає рішення "о возведении галицийского ученого исследователя Ивана Франко в **степень доктора русской словесности**";
- * а 1916-го **Російська академія наук** присуджує йому **премію** за працю "Студії над українською народною піснею".

Героїчний поєдинок з тяжкими хворобами

Коли не пройшов до австрійського парламенту (1897, 1898!), І.Франко на якийсь час через нерви втратив зір. І все. На цьому вичерпалися його амбіції в житті земному, потім його цікавитиме вже інший світ... Хвороби просто «атакують» письменника.

А селяни і панство раділи «божевіллю» Франка: бідні недолюблювали вкрай освіченого Івана Яковича і пліткували про все нові хвороби, а наприкінці додавали: от до чого чоловіка довела наука – "і пощо тепер діти до школи посилати?»; а панство раділо, що нікому тепер виголошувати загальнолюдські ідеї і нема того, чия нелюдська праця ставила його вище над ними. Франко, не знаходячи порозуміння серед земляків, впав у відчай.

І. Франко у притулку – останні місяці життя.

Прощальні вірші Івана Франка.

1908–1910 рр. – час героїчного поєдинку митця з важкими хворобами. 52-річного Франка турбували нирки, почався параліч рук – артрит, втрачалася чутливість ніг... Друзі помічали "явні ознаки духовного розстрою"... Та І.Франко продовжував наукову роботу: допомагали син Андрій, студенти, друзі... НТШ встановило пенсію – 200 крон щомісяця досмертно.

Смерть Івана Франка

Наприкінці 1914 р. Франко із болем у серці віддає дружину Ольгу до львівської психіатричної лікарні. Ольга Франко перебувала в лікарні для душевно хворих протягом 4-х років і навіть не була присутня на похороні свого чоловіка.

Прикутого до ліжка поета не було кому доглядати: друзі та знайомі виїхали зі Львова, сини – на війні, дочка – в Києві, і він залишився сам. Тому й було вирішено влаштувати його до притулку при народній лікарні у Львові.

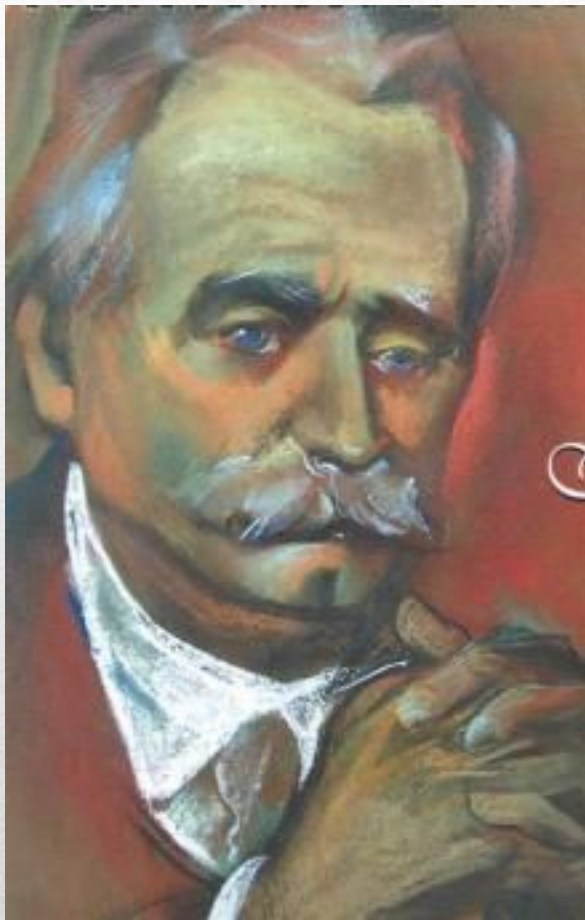
9 березня 1916 р. поет написав заповіт: бібліотеку, рукописи та документи передавав Науковому товариству ім. Шевченка, а майно – дітям.

Пам'ятник І.Франкові на Личаківському цвинтарі. м. Львів

Ніч з 27 на 28 травня 1916 року була для Івана Франка останньою. Не було ні дружини, ні дітей. Не було рідні. Мусив вмирати без них. Сам.

Помер 28 травня 1916 р. пополудні. Оскільки Іван Франко був *«такий бідний, як цілий народ»*, його ховали 31 травня в чужій вишиваній сорочці й єдиному старенькому костюмі.

Іван Франко. Художник –
Іван Труш

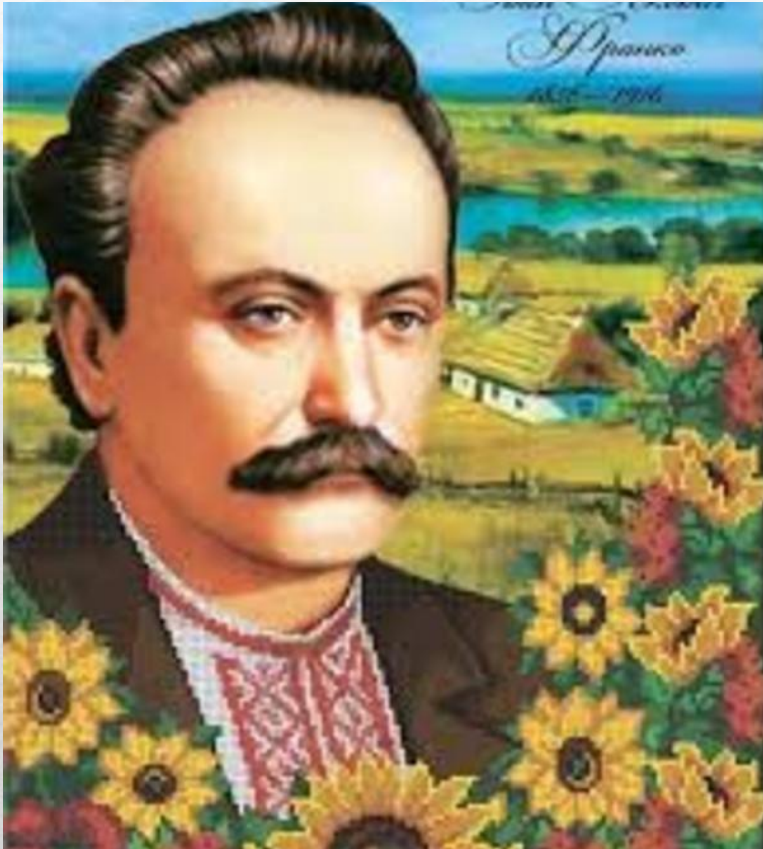
Новаторство Івана Франка

Своєю прозою, поезією, драматургією І. Франко:

- збагатив український **класичний реалізм** і заклав основи нового напрямку - **модернізму**.
 - розширив і збагатив **соціально-психологічну й філософсько-моральну проблематику** в літературі;
 - створив у **образ активного українця-громадянина**, що пов'язаний своєю діяльністю із боротьбою народу за волю і щастя;
 - показав визрівання **національної свідомості й гідності** представників різних соціальних верств українського народу;
- І. Франко органічно поєднав у собі письменника й публіциста, ученого й громадського діяча.

**Іван Франко звеличив Україну,
Україна має звеличити його.**

Нобелівська премія?

27 серпня 2016 року Україна святкує славний ювілей - **160-річчя від дня народження** - Івана Яковича Франка, всесвітньо знаного поета, прозаїка, драматурга, публіциста, перекладача й видатного вченого, номінованого на **Нобелівську премію**, якої він був безперечно гідний.

В архіві Шведської академії зберігається документ № 19 за 1915 рік, де Франко вказаний **за № 4**, однак лауреатом того року став Ромен Роллан. Із номінацією виступив 25 листопада 1915 року священик УГКЦ доктор **Йосип Застирець** із Відня. Кандидатура Франка була підтримана доктором **Гаральдом Г'єрне** із Упсали. Івана Франка 28 травня 1916 року не стало, тому його виключили зі списку претендентів.

«Пісня і праця – великі дві сили!
Їм я до скону бажаю служити...»
Із вірша «Пісня і праця»

Виступаючи з клопотанням перед Нобелівським комітетом про присвоєння Франкові високого звання Нобелівського лауреата, професор Віденської цісарсько-королівської гімназії, керівник цього освітнього закладу **Йосип Застирець** завершував своє звернення такими словами: *“Я також порушую при цьому величезної політичної ваги проблему про значення такої нагороди для національних устремлінь цього древнього культурного народу, старожитній золотий період культури якого розпочався ще в XI столітті...”*